

STADSARCHEOLOGIE GENT

Steenakker-Huis van het Kind

Archeologienota

Projectcode 2019C231

30 april 2019

DEEL 3 – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Stad Gent

Departement Stedelijke Ontwikkeling - De Zwarte Doos - Stadsarcheologie Gent

Publicatiedatum

30 april 2019

Contact

Gunter Stoops

Gunter.stoops@stad.gent

Tel. 09/2665773

<https://stad.gent/cultuur-sport-vrije-tijd/cultuur/erfgoed/stadsarcheologie/recent-archeologisch-onderzoek-gent>

Postadres

Stad Gent – Stadsarcheologie Gent

Stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent

Bezoekadres

Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge

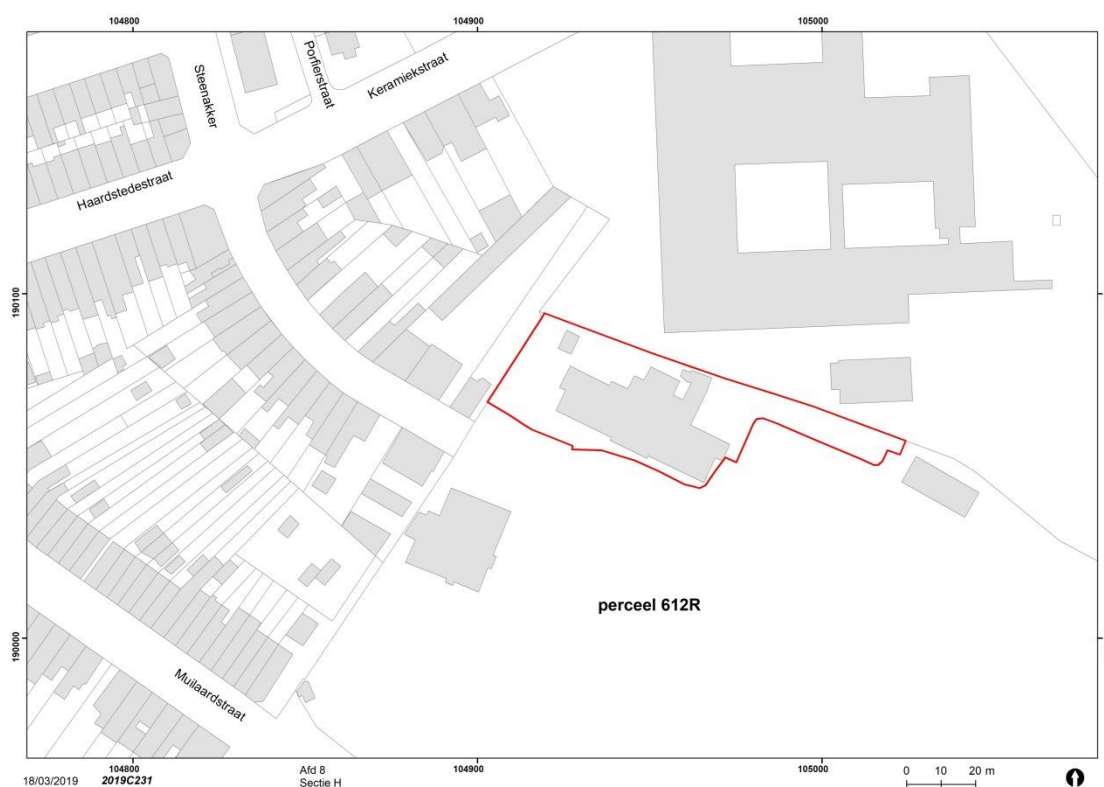
Tel. 09 266 57 60

Inhoud

1. Administratieve gegevens/technische fiche	4
2. Synthese	5
3. Gemotiveerd advies en programma van maatregelen	7
3.1. Impactanalyse	7
3.2. Gemotiveerd advies	10

1. Administratieve gegevens/technische fiche

Projectcode	2019C231
Locatie	Oost-Vlaanderen, Gent, Steenakker 250 -Huis van het Kind
Kadaster	Afdeling 8, Sectie H, Nummer 612r
Bounding Box	xMin,yMin 104902.90, 190043.56 xMax,yMax 105024.33, 190094.32
Erkende archeoloog	Gunter Stoops, OE/ERK/2015/00013

2. Synthese

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag, van een publiekrechtelijke aanvrager, voor werken BUITEN de Gentse vastgestelde archeologische zone. Volgens het gewestplan 'Gentse en Kanaalzone' ligt het project in woongebied. Het betreft hier een zone waarbij de totale oppervlakte van de percelen 3000 m² of meer beslaat en de ingreep minimaal 1000 m².

De oppervlakte van het betreffende perceel bedraagt 60729 m², het projectgebied ca. 2592 m² en de verstoring ca. 1171 m². Vandaar is men verplicht een archeologienota waarvan akte toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

Tijdens het bureauonderzoek werden enkele onderzoeksvragen gesteld:

- > Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Er zijn weinig archeologische of historische gegevens gekend over de site. De historische gegevens beperken zich tot het cartografisch materiaal vanaf de Ferrariskaart die het gebied onbebouwd tonen. De orthofoto's vanaf de jaren '50 tonen de huidige bebouwing, sportterreinen en zandbakken.

Ter hoogte van het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens gekend. In de omgeving zijn de archeologische indicaties beperkt tot sites met walgracht.

- > Zijn er gegevens gekend over de eventuele verstoring van de bodem?

Het projectgebied is op heden bijna volledig verhard/bebouwd, of beplant geweest. Daarnaast zijn er verschillende nutsleidingen aanwezig. Deze ingrepen zullen reeds een versturende impact hebben uitgeoefend op het archeologische bodemarchief. Op basis van enkele controleboringen verspreid over het projectgebied is vastgesteld dat het terrein geroerd is tot op een diepte van minstens 50 cm (B1) en tot op 85 cm (B2) met nog baksteenbrokjes. Recent werd de parking net ten westen van het gebouw en deel uitmakend van de hier besproken projectzone aangelegd en opgenomen op de GGA.

- > Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het projectgebied?

Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat men binnen het projectgebied rekening kan houden met een landelijke archeologisch verwachtingspatroon. De verwachting voor het aantreffen van een goed bewaard archeologisch niveau ter hoogte van het terrein wordt binnen de geplande werken echter laag ingeschat. De controleboringen hebben bevestigd dat het terrein reeds geroerd is tot op een diepte van 50 tot 85 cm. Er is een origineel bodemprofiel aangetroffen buiten de projectzone (B3), vergelijking hiermee bevestigd de verstoringen in B1 en B2.

- > Wat is de impact van de geplande werken?

De geplande werken behelzen enkel de sloop van een gebouw (niet onderkelderde) en de verwijdering van verharding. Men heeft niet de bedoeling om meer te verstoren dan er bij de

realisatie verstoord is. De kans bestaat wel dat indien er zich onder de reeds verstoorde bodem nog dieper bewaard archeologisch bodemarchief bevindt dit geraakt wordt.

- > Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek kan er niet met zekerheid gesteld worden of een archeologische site al dan niet nog (gedeeltelijk) aanwezig is ter hoogte van het projectgebied. Het terrein is echter reeds over grote oppervlakte bebouwd met de bijhorende nutsvoorzieningen. De kleine open ruimtes rond het gebouw zijn de afgelopen decennia op verschillende manieren beplant geweest. De zone ten westen van het gebouw staat aangegeven op de GGA-kaart als vernietigd (recent aangelegde parking). Dit alles zal een impact hebben uitgeoefend op het archeologisch bodemarchief. De uitgevoerde controleboringen hebben aangegeven dat tot op een diepte van minstens 50 cm (tot plaatselijk 85 cm) de bodem reeds geroerd is. Het kan niet uitgesloten worden dat er zich dieper nog resten van archeologische sporen zouden bevinden, maar zullen gezien het landelijke verwachtingspatroon en de vastgestelde geroerde bodem reeds in bepaalde mate verstoord zijn. Het feit dat ook de aanpalende zones (bebouwing, een grote zandbak (B5) en een kunstgrasvoetbalveld) al tot op zekere diepte verstoord zijn en eventueel deels bewaarde en gefragmenteerde sporen ook in de toekomst nooit zullen kunnen geïnterpreteerd worden in de ruimere omgeving maakt dat de archeologische kenniswinst zo goed als onbestaand is.

- > Is het nodig andere vormen van vooronderzoek in te schakelen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden?

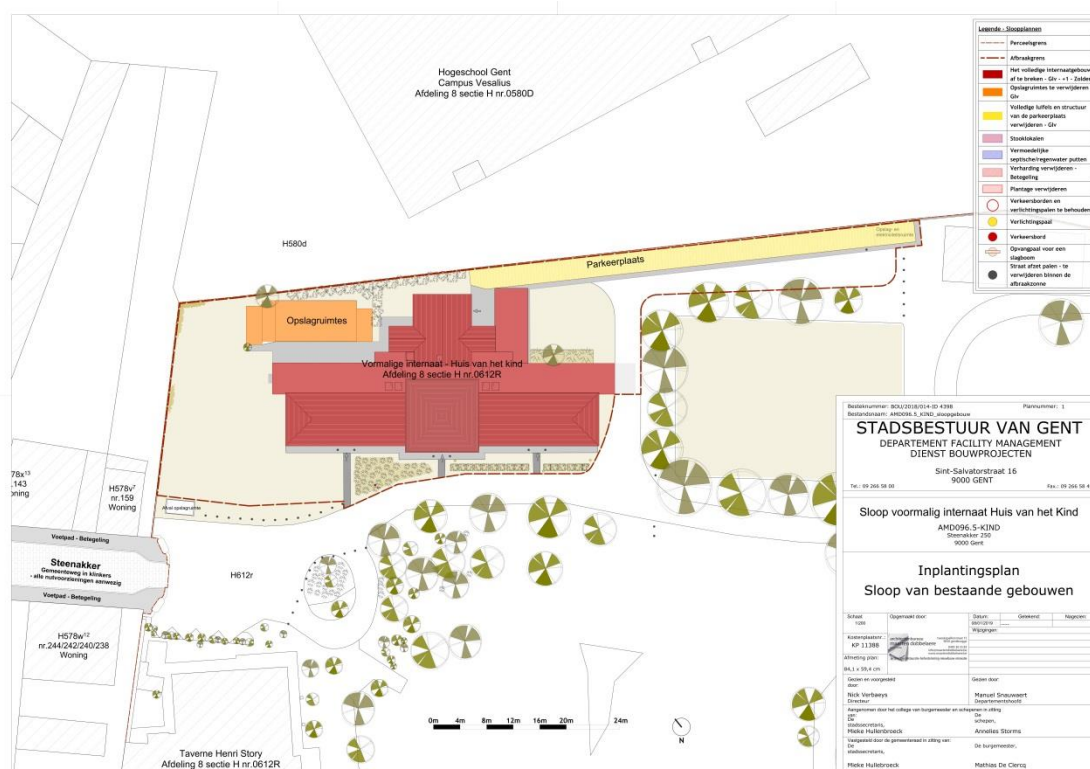
Op basis van het gevoerde bureauonderzoek kan gesteld worden dat enig verder archeologisch vooronderzoek met zekerheid niet tot zinvolle kenniswinst zal leiden. De geplande werken beperken zich tot de reeds geroerde dieptes. De zone is in oppervlakte te klein en reeds grotendeels versnipperd door de huidige structuren om nog enige zinvolle informatie op te leveren.

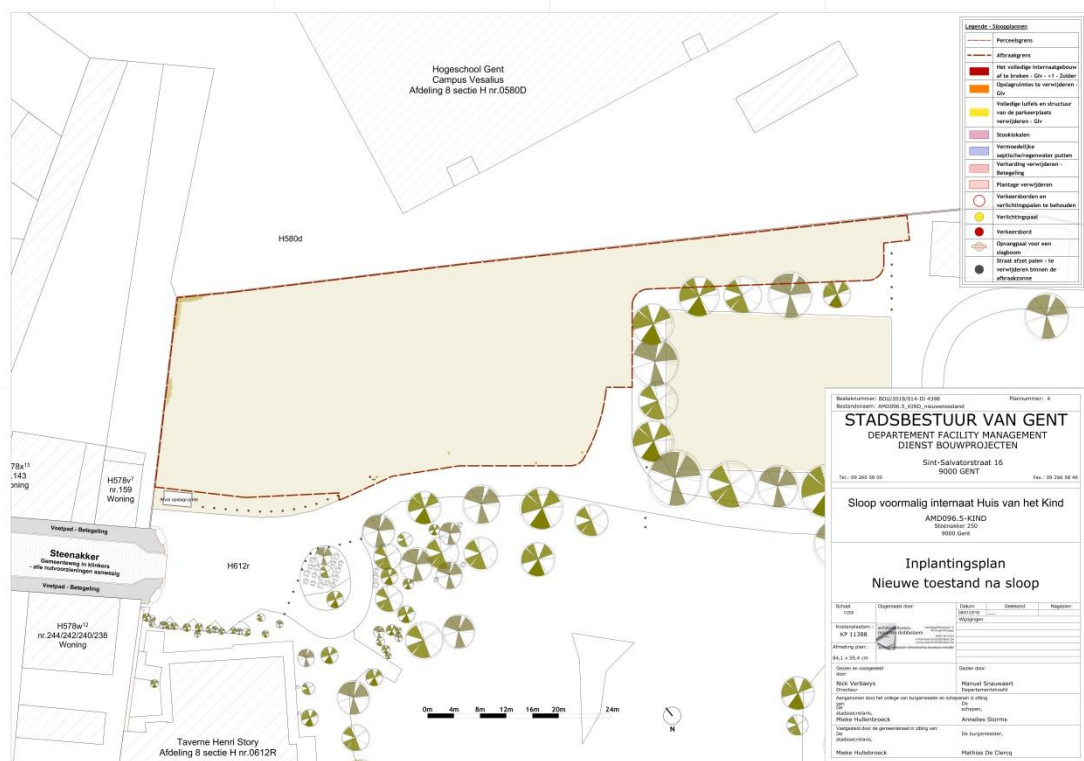
Vanuit deze wetenschap stelt Stadsarcheologie Gent geen verder onderzoek voor.

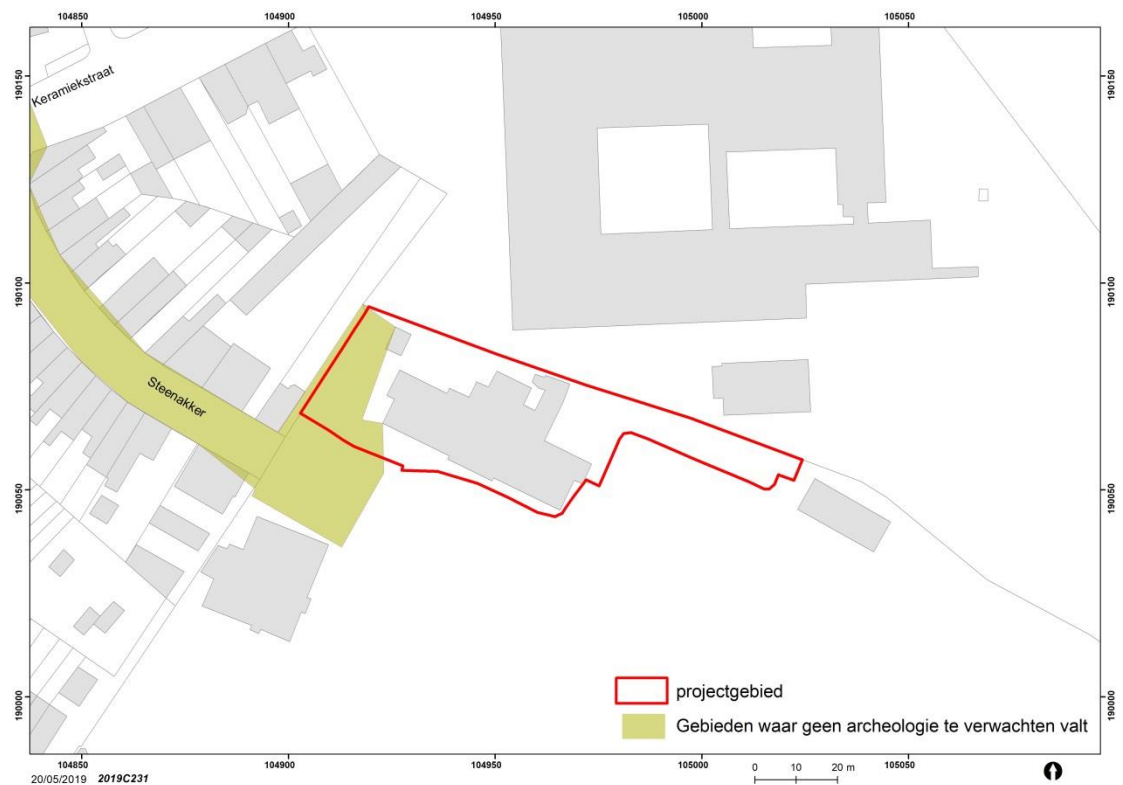
3. Gemotiveerd advies en programma van maatregelen

3.1. Impactanalyse

Binnen het projectgebied van 2592 m² aan de Steenakker 250 te Gent (kad. Afdeling 8, Sectie H, Nummer 612r) staat een gebouw en zijn verhardingen aanwezig die gesloopt/verwijderd worden (totale oppervlakte 1171 m²). Bij deze werken heeft men niet de intentie om meer te verstoren dan er bij de realisatie ooit gebeurd is. Het is echter niet uit te sluiten dat eventueel aanwezige diepere archeologische sporen geraakt worden. Vijf boringen, op en om de projectzone tonen aan dat binnen de projectzone de bodem al tot op dieptes van 55 cm en 85 cm verstoord is. Bovendien ligt de projectzone als een klein eiland tussen grotere zones waarvan de bovenlagen reeds vernield zijn (ten noorden de Hogeschool, ten westen de wijk Steenakker, ten zuiden een kunstgrasveld 5610 m² en ten oosten een zandbak 816 m²). Eventuele gefragmenteerde en dieper bewaarde sporen zullen nooit in een ruimere context geplaatst kunnen worden. Verder naar het oosten, ter hoogte van het “spee- en discuswerpen, kogelstoten” grasveld (fig. 3) is de natuurlijke bodemopbouw wel goed bewaard. Omdat de totale oppervlakte van het perceel 60729 m² bedraagt is in het kader van de geplande aanvraag tot omgevingsvergunning, een archeologienota waarvan akte noodzakelijk.

Figuur 4: GGA-kaart en detail (Geoportaal AOE en Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

Figuur 5: Weergave van de geplande werken op het GRB (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

3.2. Gemotiveerd advies

Rekening houdende met de criteria uit de Code Goede Praktijk (CGP), hoofdstuk 5.2, werd de noodzaak tot verder vooronderzoek afgewogen:

- Landschappelijk bodemonderzoek:

Cfr. CGP 7.3: Het landschappelijk bodemonderzoek heeft als doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door een gerichte staalname.

Voor dit project aan de Steenakker zal een landschappelijk booronderzoek weinig zinvolle kenniswinst kunnen leveren gezien de controleboringen hebben aangetoond dat er reeds een aanzienlijke verstoring van het projectgebied heeft plaatsgevonden, en geen volledig bewaard bodemprofiel meer aanwezig was.

- Geofysisch onderzoek

Cfr. CGP 7.4: Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten.

Dit type onderzoek zou gezien de bestaande toestand van het terrein, dat reeds onderhevig is geweest aan verstoringen geen zinvolle resultaten opleveren.

- Veldkartering

Cfr. CGP 7.5: Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door een visuele inspectie van een terrein.

Gezien het projectgebied nagenoeg volledig verhard/bebouwd is, is veldkartering ter hoogte van de Henri D'Haeseschool niet nuttig om nuttige archeologische informatie te verzamelen.

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Cfr. CGP 8.4 en 8.5: Het verkennend archeologisch booronderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Het waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel reeds opgespoorde archeologische sites te evalueren door middel van boringen.

In het geval van het project aan de Steenakker is een prospectie met als doel de lokalisatie en waardering van steentijdvindplaatsen niet van toepassing.

- Proefsleuven en proefputten

Cfr. CGP 8.6: Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek, waaruit blijkt dat de geplande werken zullen plaatsvinden binnen reeds geroerde grond, er geen volledig bewaard bodemprofiel is aangetroffen,

en de oppervlakte waar eventueel nog resten van archeologische sporen bewaard zouden zijn te klein is voor relevant onderzoek; is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

Na afweging van de hierboven vermelde onderzoeksmethodes, wordt aldus geen archeologisch vooronderzoek aanbevolen. Het belangrijkste argument om af te zien van een vooronderzoek is de kosten-baten analyse op basis van het indien aanwezig, versnipperd en reeds verstoord archeologisch bodemarchief, gecombineerd met het feit dat de aangrenzende zones ook al in grote mate verstoord zijn (zie 3.1).

Deze aanbeveling werd getoetst aan de 4 criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk artikel 5.3:

- mogelijk
- nuttig
- schadelijk
- noodzakelijk

Op basis van het bureauonderzoek en de wetenschap dat bij verder onderzoek geen waardevolle kennisopbouw kan gedaan worden, stelt Stadsarcheologie Gent geen archeologisch (voor)onderzoek voor, voorafgaand of gepaard met de werken. Het assessment van de historische, cartografische en gekende archeologische gegevens doet vermoeden dat er geen aanwijzingen zijn voor het vernietigen van nog waardevol archeologische potentieel bij de uitvoering van het project.